

УДК 65.011.8:354.31(477)

І.В. ЗОЗУЛЯ, канд. техн. наук, ст. наук.
співр., Харківський національний університет
внутрішніх справ

СУБ'ЄКТИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ: СКЛАД І ПОВНОВАЖЕННЯ

Ключові слова: національна безпека, суб'єкти реформування, система органів внутрішніх справ, склад, компетенція, повноваження

Як відомо, одним із основних напрямів державної політики з питань національної безпеки України за ст.8 Закону України «Про основи національної безпеки України» у сфері державної безпеки позначено «реформування правоохоронної системи»¹ (системи правоохоронних органів – І.З.) з метою підвищення ефективності її діяльності на основі оптимізації структури, підвищення рівня координації діяльності правоохоронних органів, покращення їх фінансового, матеріально-технічного, організаційно-правового і кадрового забезпечення» [1].

Оскільки за п.1 ч.1 ст.2 Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» [2] йдеться, що складовою правоохоронних органів держави є «органи прокуратури, внутрішніх справ, служби безпеки, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, митні органи, органи охорони державного кордону, органи державної податкової служби, органи і установи виконання покарань, державної контрольно-ревізійної служби, рибоохорони, державної лісової охорони, інші органи, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції», що ми вже згадували [3, с.198], доцільним є встановлення означених

суб'єктів забезпечення національної безпеки України, які не тільки номінально можуть мати відношення до реформування означених правоохоронних органів у складі правоохоронної системи держави, але й реально включені до цього процесу.

Такими суб'єктами за ст.4 названого Закону України «Про основи національної безпеки України» в цілому є Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Рада національної безпеки і оборони України, міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, Національний банк України, суди загальної юрисдикції, прокуратура України, місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування, Збройні Сили України, Служба безпеки України, Служба зовнішньої розвідки України, Державна прикордонна служба України та інші військові формування, утворені відповідно до законів України, а також громадяни України та об'єднання громадян», про що вже йшлося [4, с.131-132], в тому числі обґрунтовуючи правомірність входження до числа позначених суб'єктів й Міністерства внутрішніх справ України². Але якраз саме з цього переліку не всі законодавчо позначені суб'єкти безпосередньо мають відношення (впливають, забезпечують, можуть впливати/забезпечувати) й до реформування системи ОВС України. Так, за усіма наявними ознаками «Національний банк України, суди загальної юрисдикції, прокуратура України, Збройні Сили України, Служба безпеки України, Служба зовнішньої розвідки України, Державна прикордонна служба України та інші військові формування, утворені відповідно до законів України», а також інші, крім МВС України, «міністерства та інші

¹ Тут і далі виділення курсивом наші.

² І.В. Кременовська [5, с.103] вказує на факт відсутності прямої вказівки на МВС України в переліку суб'єктів забезпечення національної безпеки України. Але в ньому відсутня й пряма згадка про МО України, хоча й окремо позначені ЗСУ, які перебувають в його підпорядкуванні. Хоча, безперечно, перелік суб'єктів у формуванні потребує більш довершеної логіки.

центральні органи виконавчої влади», не мають прямого відношення до означеного реформування³. Тому *коло таких суб'єктів значно скорочується*.

До речі, зазначимо, що за якимось іншим підходом цілком можливе виведення іншого складу суб'єктів реформування системи ОВС України, але, на нашу впевненість, основний склад таких суб'єктів не буде суттєво відрізнятися від вже визначеного, тому додаткові суб'єкти, що можуть так чи інакше увійти до наведеного переліку, будуть дійсно другорядними і не зможуть у силу цього здійснювати суттєвий вплив на означене реформування. Так, В.Б. Барчук, наприклад, вважає, що до «суб'єктного складу системи національної безпеки... важливе значення повинно надаватися Уповноваженому з прав людини як дієвому суб'єкту забезпечення безпеки особистості в Україні» [7, с.3]. Тому наше припущення дозволяє у розгляді суб'єктів з великою часткою ймовірності обмежитись тільки одним, уже встановленим, переліком.

Більше того, оскільки *реформування системи ОВС України, як очевидно, у тій чи іншій мірі вплине на її майбутню організацію та діяльність у складі Міністерства внутрішніх справ України*, як одного з центральних органів виконавчої влади (ст.1 [8]), то навряд чи взагалі є сенс у пошуку іншого складу суб'єктів реформування системи ОВС України. Тим більш, що встановлений склад означених суб'єктів вже фактично нормативно визначений відповідним Законом України [1], що цілком відповідає Конституції України, за якою виключно законами України визначаються: «організація і діяльність органів виконавчої влади, основи державної служби...» (п.12 ч.1 ст.92), «основи національної безпеки, організації Збройних Сил

³ До речі, п.4 Стратегії національної безпеки України за Указом Президента України від 12.02.2007 р. № 105/2007 [6], вимагає «законодавчого уточнення завдань і функцій суб'єктів забезпечення національної безпеки».

України і забезпечення громадського порядку» (п.17 ч.1 ст.92) [9, с.25-26].

Тому, за аналогією з раніше наведеним, можна цілком обґрунтовано з цього моменту визначати суб'єктів реформування системи ОВС України за видом відношення до процесу реформування системи ОВС саме в якості *суб'єктів забезпечення реформування системи ОВС України*. Тут під «забезпеченням» розуміється «дія за значенням забезпечити»; під «забезпечити» («забезпечувати») – «1. Постачаючи щось у достатній кількості, задовольняти кого-, чого-небудь у якихось потребах», «2. Створювати надійні умови для здійснення чого-небудь; гарантувати щось. 3. Захищати, охороняти кого-, що-небудь від небезпеки» [10, с.375].

Слід зазначити, що саме в такому ракурсі суб'єкти реформування системи органів внутрішніх справ України ще не розглядалися. Навпаки, маємо традиційний підхід дослідження М.Б. Левицькою національної безпеки держави як об'єкта правоохоронної діяльності саме органів внутрішніх справ України. Правда, не можна погодитись із авторкою у тому, що «основний зміст діяльності органів внутрішніх справ як одного із суб'єктів системи забезпечення національної безпеки України полягає в гарантуванні безпеки особи в усіх сферах її життєдіяльності» [11, с.9] - є доволі таки багато сфер життєдіяльності пересічної особи, втручання в які ОВС є просто нонсенсом. Хоча цілком позитивною, якщо мати на увазі саме ОВС, можна вважати пропозицію авторки «необхідності прискорення проведення збалансованої радикальної структурної реорганізації та реформування суб'єктів системи забезпечення національної безпеки» [11, с.11].

І цілком відрадним є спростування часом доволі незрозумілого другого висновку М.Б. Левицької, що «у механізмі держави органи внутрішніх справ не є спеціальним органом, покликаним безпосередньо гарантувати належний рівень національної безпеки» [11, с.12].

Тому метою статті є визначення складу

та повноважень суб'єктів реформування системи органів внутрішніх справ України. Її новизна полягає у встановленому переліку реальних суб'єктів реформування системи органів внутрішніх справ України та стислій характеристиці їх участі у цьому процесі, заснованій на компетенції та повноваженнях.

Таким чином, розглянемо суб'єктів забезпечення реформування системи ОВС України згідно встановленого переліку і пріоритету. При цьому слід зазначити, що для деяких суб'єктів реформування системи ОВС України їх статус, компетенція та повноваження з врахуванням переліку покладених на них обов'язків, зовсім не зобов'язують їх постійно або особисто займатися цим напрямком – для цього при них існують спеціальні консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи і служби, які безпосередньо курирують ці питання та готують проекти рішень. Тому є потреба у стислому розгляді при суб'єктах реформування системи ОВС України також і таких органів і служб при їх наявності у кожному конкретному випадку. Але це ні в якому разі не применшує значення безпосередньо суб'єкта забезпечення реформування системи ОВС України, оскільки кінцеве рішення приймається саме ним, і відповідальність за це рішення також лежить на ньому.

1. Президент України.

Оскільки за п.1 ч.1 ст.106 Конституції України [9, с.29] *Президент України «забезпечує державну незалежність, національну безпеку і правонаступництво держави»; за п.17 ч.1 ст.106 «...здійснює керівництво у сферах національної безпеки та оборони держави»; за п.18 ч.1 ст.106 «очолює Раду національної безпеки і оборони України»; за п.28 ч.1 ст.106 «створює... для здійснення своїх повноважень консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи і служби» [9, с.29-31]*, то цим переліком можна укрупнено окреслити й основні функції Президента України як головного суб'єкта забезпечення реформування системи ОВС України, що

здійснюється задля забезпечення національної безпеки держави.

Тому тут цілком припустимою буде й деяка конкретизація таких функцій Президента України, як «забезпечення національної безпеки», «керівництво сферою національної безпеки», «очолення РНБО України» у вигляді: «забезпечення реформування системи ОВС України», «керівництво реформуванням системи ОВС України» та «очолення РНБО України, де вирішуються питання реформування системи ОВС України».

Оскільки Президент України для підготовки тих чи інших рішень у цьому напрямку залучає відповідні органи та служби, то окремої уваги заслуговує й раніше позначений п.28 ч.1 ст.106 Конституції України, за яким *Президент України шляхом створення для здійснення своїх повноважень консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів і служб фактично може здійснювати той чи інший вплив, ініціювати, активізувати, гальмувати або надавати нове значення проблемі реформування системи ОВС України*. Як відомо, такими консультативними, дорадчими та іншими допоміжними органами і службами Президента України є Секретаріат Президента України, численні комісії, ради, комітети, палати, робочі групи тощо, і призначенням деяких із них було і є вирішення тих чи інших питань реформування системи ОВС України. В якості прикладу одного з таких органів можна назвати створену у 2008 році Комісію з розроблення проекту нової Концепції реформування системи органів Міністерства внутрішніх справ України за Указом Президента України «Про заходи щодо реформування системи органів Міністерства внутрішніх справ України» від 20.03.2008 р., № 245/2008 [12].

Особливе місце серед консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів і служб займає саме *Секретаріат Президента України*, який в якості робочого органа Президента України здійснює постійний моніторинг як проблем правоохоронної системи

держави в цілому, так і реформування правоохоронних органів зокрема, включаючи й ОВС України. Доказом цього, наприклад, є факт призначення за Указом Президента України [12] головою вже названої Комісії з розроблення проекту Концепції реформування системи органів Міністерства внутрішніх справ України саме заступника Глави Секретаріату Президента України - Уповноваженого Президента України з питань контролю за діяльністю Служби безпеки України.

Секретаріат Президента України з 2005 року є правонаступником створеної у 1991 році Адміністрації Президента України. Так, у п.4 Положення про Адміністрацію Президента України за Указом Президента України «Про затвердження Положення про Адміністрацію Президента України» від 19.02.1997 р. за № 159/97, наголошувалося, що Адміністрація Президента України «забезпечує діяльність Президента України щодо... здійснення ним керівництва в сферах національної безпеки і оборони». І саме обороні в цій частині до деяких пір постійно приділялося більш усього уваги в роботі такого підрозділу Секретаріату, як Головна служба оборонної політики.

Серед таких завдань *Управління по роботі правоохоронних органів* тоді ще Адміністрації Президента України, створеного Указом Президента України від 20.07.2001 р. № 536/2001, як вивчення та аналіз діяльності правоохоронних органів і підтримка постійного зв'язку з правоохоронними органами, особливо можна виділити таке, як «інформування Президента та Главу його Адміністрації про заходи, що здійснюються правоохоронними органами та органами юстиції, внести пропозиції щодо удосконалення їх діяльності». Більше того, науковець О.І. Зозуля прямо зазначає, що «значення даного Управління міститься... у можливості впливу на організацію правоохоронних органів, зокрема, шляхом підготовки пропозицій з їхнього удосконалення»; що Управління «попередньо визначає напрямки розвитку діяльності...

правоохоронних органів», наділяючись «аналітичними, контрольними та... організаційними повноваженнями відносно... правоохоронних органів» [13, с.163, 164].

Це Управління послідовно набуло повноважень із підтримки постійних зв'язків з правоохоронними органами, органами юстиції та судами, формування судової системи, будучи реорганізованим за назвою в *Головне управління з питань діяльності військових формувань та правоохоронних органів* в структурі Секретаріату Президента України (Указ Президента України від 25.10.2001 р. № 1017/2001); *Головне управління з питань судової реформи, діяльності військових формувань та правоохоронних органів* (Указ Президента України від 02.07.2002 р. за № 597/2002); *Головну службу з питань діяльності правоохоронних органів* (Указ Президента України від 02.10.2006 р. № 814/2006) [13, с.19, 89].

Оскільки в сукупності заходів із контролю та моніторингу реформування системи органів Міністерства внутрішніх справ України, як відомо, кожен захід спрямовується на досягнення кінцевої запланованої мети – реформування, то розглядаючи в цілому роботу Головної служби з питань діяльності правоохоронних органів Секретаріату Президента України, такими формально можна вважати будь-який з ініційованих або проведених заходів.

Так, підкреслено, що «за умов підпорядкованості Президентів України усієї системи правоохоронних органів, де-факто саме Адміністрація глави держави, як його безпосередній апарат, мала визначати персональний склад керівництва центральних правоохоронних органів», а також здійснення «подальшого контролю за діяльністю усієї вертикалі системи правоохоронних органів на предмет виконання актів Президента» [13, с.157], що побічно можна розглядати як елемент управління реформуванням системи ОВС України.

На жаль, якихось реальних, скільки-небудь значущих досягнень тієї ж Головної служби

з питань діяльності правоохоронних органів Секретаріату Президента України в справі реформування системи органів Міністерства внутрішніх справ України ми так і не знайшли. А створена, як зазначалося, ще на початку 2008 року Комісія з розроблення проекту нової Концепції реформування системи органів Міністерства внутрішніх справ України за відповідним Указом Президента України [12], всупереч наданим на розробку проекту Концепції двом місяцям, так і не спромоглася це зробити й до сьогодні.

Щодо консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів і служб, то, наприклад, Президентом України були створені такі з них, як: Державна комісія з питань реформування, розвитку Збройних Сил України, інших військових формувань, озброєння та військової техніки (Указ Президента України від 04.03.2003 р. № 188/2003); Робоча група з розроблення концепції утворення та організації діяльності Національного бюро розслідувань України (розпорядження Президента України від 15.03.2005 р. № 782/2005-р); Міжвідомча комісія з питань реформування правоохоронних органів (Указ Президента України від 23.05.2005 р. № 834/2005); Національна комісія із зміцнення демократії і затвердження верховенства права (Указ Президента України від 05.07.2005 р. № 1049/2005); Комісія з питань перевірки наявної кількості основних типів озброєння і військової техніки та їх технічного стану у Збройних Силах України, інших військових формуваннях та правоохоронних органах (Розпорядження Президента України від 18.08.2005 р. № 1143/2005-рп); Комісія з розроблення проекту нової Концепції реформування системи органів Міністерства внутрішніх справ України (Указ Президента України від 20.03.2008 р. № 245/2008); Інспекційна комісія з перевірки стану реформування внутрішніх військ Міністерства внутрішніх справ України (Указ Президента України від 04.09.2008 р. № 803/2008) тощо, що мали відношення до реформування органів, підрозді-

лів і служб системи МВС України.

Так, зокрема, Комісія з розроблення проекту нової Концепції реформування системи органів Міністерства внутрішніх справ України спеціально створювалась для розробки проекту означеної Концепції. Але *непродуктивність її складу та відсутність в ній системних фахівців в галузі реформування, а в цілому – й відповідальності, спроба видати за власну розробку чужі напрацювання минулих років фактично звели роботу цієї Комісії нанівець* [14].

Національна комісія із зміцнення демократії і затвердження верховенства права була задіяна в розробці проекту Концепції реформування кримінальної юстиції. Результати її роботи були успішно реалізовані в Концепції реформування кримінальної юстиції, затвердженій Указом Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів» від 08.04.2008 р. № 311/2008. Особлива увага в Концепції приділена реформуванню органів та установ кримінальної юстиції, включаючи ОВС України, але *висунуті Комісією пропозиції зі створення національної, фінансової та військової поліції, а також спеціального утвореного органа досудового розслідування корупційних правопорушень не є обґрунтованими належним чином і потребують подальшого опрацювання* [4].

2. Верховна Рада України.

За Конституцією України до повноважень Верховної Ради України належить «прийняття законів» (п.3 ч.1 ст.85), «визначення засад внутрішньої і зовнішньої політики» (п.5 ч.1 ст.85), «затвердження загальної структури, чисельності, визначення функцій... Міністерства внутрішніх справ України» (п.22 ч.1 ст.85) [9, с.21-22].

Контроль і моніторинг діяльності правоохоронних органів у Верховній Раді України шостого скликання здійснює *Комітет з питань законодавчого забезпечення правоохо-*

ронної діяльності, який можна вважати головним з питань реформування системи МВС України. Цих питань в своїй роботі можуть побічно або планово торкатися й Комітет з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією та Комітет з питань національної безпеки і оборони (наприклад, у частині досвіду реорганізації Державної прикордонної служби в контексті Концепції розвитку Служби на період до 2015 року та плану створення замість неї прикордонної міліції в складі МВС України [15], реформування системи МВС як складової сектору безпеки України, перетворення Внутрішніх військ МВС України у Національну гвардію тощо), створені за Постановою Верховної Ради України від 04.12.2007 р. № 4-VI [16].

Комітети Верховної Ради України здійснюють законопроектну роботу, готують, попередньо розглядають питання, віднесені до повноважень Верховної Ради України, та виконують контрольні функції у відповідних сферах відання, загальним предметом яких в означених комітетах Верховної Ради України шостого скликання є наступне:

– Комітет Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності: кримінального законодавства; законодавства про адміністративні правопорушення; виконання кримінальних покарань та організації і діяльності органів та установ виконання покарань; організації та діяльності органів прокуратури, органів внутрішніх справ, податкової міліції, інших правоохоронних органів; оперативно-розшукової діяльності; кримінально-процесуального законодавства (у частині діяльності прокурора, органів дізнання та досудового слідства); профілактики злочинів та адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі; організації охорони громадського порядку та громадської безпеки; охоронної і детективної діяльності; державного захисту учасників кримінального судочинства та державного захисту суддів, працівників правоохоронних органів; соці-

ального захисту працівників правоохоронних органів та членів їх сімей;

– Комітет Верховної Ради України з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією: боротьба з корупцією; боротьба з організованою злочинністю; відповідальність за легалізацію (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом; боротьба з тероризмом; призначення на посади та звільнення з посад, що пов'язані з предметом відання, а також здійснення відповідних погоджень у випадках, передбачених законом;

– Комітет Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони: національної безпеки України; законодавчого забезпечення діяльності органів служби безпеки, розвідки і контррозвідки, органів прикордонної служби, збереження державної таємниці та конфіденційної інформації; правового режиму державного кордону, воєнного та надзвичайного стану; оборонно-промислового комплексу, військового та військово-технічного співробітництва України з іншими державами, а також участі України в міжнародних миротворчих операціях; державної політики у сфері оборони; здійснення цивільного, у тому числі парламентського, контролю над Воєнною організацією держави; військової служби, Збройних Сил України та їх реформування; військових формувань, утворених відповідно до законів України; альтернативної (невійськової) служби; соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей; розвитку військової науки та освіти (пп.2, 9, 13 п.1 Додатку до Постанови Верховної Ради України від 04.12.2007 р. № 4-VI [16]).

При цьому, реформування складових системи МВС України є одним з предметів відання підкомітету з питань контролю за реформуванням, кадровим та ресурсним забезпеченням органів, які здійснюють боротьбу з організованою злочинністю і корупцією Комітету Верховної Ради України з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією.

Предметами відання підкомітету з питань

воєнної безпеки та оборони Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони, що має відношення до реформування складових системи МВС України, є забезпечення військовою і спеціальною технікою та озброєнням нового покоління Збройних Сил України, інших військових формувань (зокрема, Внутрішніх військ МВС України); діяльність Внутрішніх військ Міністерства внутрішніх справ України в частині забезпечення територіальної оборони держави; здійснення демократичного цивільного контролю щодо діяльності вищезазначених органів та у згаданих сферах. Так, наприклад, Комітетом Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони у лютому-липні 2009 року було заплановано розгляд Проекту Закону про Службу правопорядку Міністерства внутрішніх справ України (реєстр. № 2470).

Ті ж самі Комітети у *Верховній Раді України п'ятого скликання* (2006-2007 рр.) мали дещо інші предмети відання.

Верховною Радою України четвертого скликання (2002-2006 рр.) були створені Комітети, аналогічні розглянутим раніше, але відповідною Постановою Верховної Ради України від 15.05.2002 р. № 7-IV *предмети їх відання не позначалися* (пп.7, 18, 19 [17]). Тільки 08.09.2003 р. розпорядженням Голови Верховної Ради України № 867 були визначені предмети відання Комітетів, зокрема: Комітет Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності: кримінальне законодавство; законодавство про адміністративні правопорушення; кримінально-виконавче законодавство та законодавче забезпечення діяльності органів виконання покарань; законодавство про прокуратуру, органи дізнання і слідства, органи внутрішніх справ; законодавство про податкову міліцію; законодавство про захист учасників кримінального судочинства і про державний захист працівників правоохоронних органів (крім питань соціального забезпечення); законодавство про профілактику

злочинів, про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі; законодавство про охорону громадського порядку і про пожежну охорону; законодавство про охоронну і детективну діяльність; питання соціального захисту працівників правоохоронних органів та членів їх сімей (пп.17 [18]).

При цьому, така ж сама ситуація щодо *відсутності позначення предметів відання* Постановою Верховної Ради України мала місце й для аналогічних Комітетів *Верховної Ради України чотирнадцятого (третього) скликання* (2000-2002 рр.), які набули цієї сучасної й досі назви тільки за пп.17-19 Постанови Верховної Ради України від 01.02.2000 р. № 1416-XIV. Але раніше, за Постановою Верховної Ради України від 14.05.1998 р. № 11-XIV *були створені тільки 2 комітети*: Комітет з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності та боротьби з організованою злочинністю і корупцією та Комітет з питань національної безпеки і оборони, хоча ще 13.05.1998 р. за пп.18, 19 Додатку до Постанови Верховної Ради України від 13.05.1998 р. № 9-XIV, *ці Комітети мали дещо іншу назву* – Комітет з питань парламентського контролю та законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності, боротьби з організованою злочинністю і корупцією та Комітет з питань національної безпеки і оборони.

Реформування ОВС України у тій чи іншій мірі було предметом відання підкомітету законодавчого забезпечення діяльності Міністерства внутрішніх справ України та Державного департаменту України з питань виконання покарань та підкомітету законодавчого забезпечення реформування правоохоронних органів Комітету з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності у *Верховній Раді третього скликання*. За участю підкомітетів, зокрема, була прийнята Постанова Верховної Ради України «Про дотримання правоохоронними органами України конституційних гарантій та за-

конності в забезпеченні прав і свобод людини», Закон України «Про загальну структуру і чисельність Міністерства внутрішніх справ України», підготовлено День Уряду у Верховній Раді України з інформацією Кабінету Міністрів України «Про дотримання правоохоронними органами України конституційних гарантій та законності в забезпеченні прав і свобод людини», проведено відкриті парламентські слухання у комітетах з участю керівників правоохоронних органів «Соціально-правовий захист працівників правоохоронних органів, фінансове і матеріально-технічне забезпечення їх діяльності».

Розгляд Проекту Постанови Верховної Ради України про стан реформування правоохоронних органів України та законодавче забезпечення їх діяльності (реєстр. № 6141); підготовка інформаційно-аналітичних довідок з рекомендаціями та пропозиціями щодо реформування органів прокуратури, Міністерства внутрішніх справ, податкової міліції та інших правоохоронних органів України; проведення 14.09.2004 р. дня Уряду України у Верховній Раді України «Про стан реформування та законодавче забезпечення діяльності правоохоронних органів в Україні», а також науково-практичних конференцій та «круглих столів» «Про стан правопорядку в Україні», «Про дотримання Конституції України та виконання органами внутрішніх справ Закону України «Про міліцію», «Реформування системи правоохоронних органів України та міжнародний досвід трансформації поліції в країнах Центральної і Східної Європи», «Впровадження новітнього законодавства та нових форм роботи у практику діяльності правоохоронних органів» числяться в активі Комітету з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності у Верховній Раді четвертого скликання.

Питання діяльності та *реформування системи ОВС України* у більшій мірі були предметом відання тільки *підкомітету з питань законодавчого забезпечення і парламентського контролю за діяльністю органів*

внутрішніх справ, органів виконання покарань та інших правоохоронних органів у Комітеті з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності у Верховній Раді п'ятого скликання. Зокрема, підкомітетом розглядалися «реформування органів досудового слідства (оптимізація та вдосконалення їхньої діяльності з метою підвищення рівня захисту прав і свобод громадян, посилення боротьби з кримінально-карними діяннями, зростання довіри до них, спрямування форм і методів роботи за європейськими стандартами) та правопорядку (розмежування сфери політичного і фахового керівництва органами правопорядку, впровадження фахових стандартів службової діяльності, здійснення діяльності із забезпечення правопорядку у співпраці з громадськістю, визначення переліку посад працівників, які займаються правоохоронною діяльністю і на цій основі здійснення їх грошового і пенсійного забезпечення тощо), затвердження загальної структури, чисельності всіх правоохоронних органів, визначення виключного переліку правоохоронних органів»; «підготовлені інформаційно-аналітичні довідки з рекомендаціями та пропозиціями щодо реформування органів прокуратури, Міністерства внутрішніх справ, податкової міліції та інших правоохоронних органів України, які направлені Президентові України, Прем'єр-міністру України та до Ради національної безпеки і оборони України» [19].

Ті ж самі питання діяльності та *реформування системи ОВС України є предметом відання підкомітету з питань законодавчого забезпечення і парламентського контролю за діяльністю органів внутрішніх справ та інших правоохоронних органів у Комітеті з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності у Верховній Раді шостого скликання.*

Так, зокрема, Комітетом з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності розглядалися:

– необхідність створення робочих груп

для підготовки нових проектів законів України, зокрема, «Про міліцію», «Про внутрішні війська Міністерства внутрішніх справ України», «Про охоронну діяльність», «Про приватну детективну діяльність», «Про оперативно-розшукову діяльність» (п. VI протоколу № 1 від 27.12.2007 р.) та затвердження складу робочої групи з підготовки проектів Законів України «Про органи внутрішніх справ», «Про національну міліцію» (п. XI протоколу № 4 від 23.01.2008 р.);

– звіт про виконання рішення виїзного засідання Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності п'ятого скликання «Про стан підготовки кадрів системи МВС України», яке відбулося 15 листопада 2006 року (п. XIV протоколу № 6 від 13.02.2008 р.); проект Закону України «Про внесення змін до статті 11 Закону України «Про міліцію» (щодо підстави затримання осіб, яких запідозрено в занятті бродяжництвом)»; проект Закону України «Про внесення зміни до статті 9 Дисциплінарного статуту органів внутрішніх справ України» (пп. IX, X протоколу № 8 від 05.03.2008 р.);

– проект Закону України «Про внесення змін та доповнень до деяких Законів України щодо інформування керівниками правоохоронних органів громадськості про стан законності та заходи щодо її зміцнення», реєстр. № 1448; проект Постанови «Про затвердження пріоритетних напрямків у діяльності правоохоронних органів», реєстр. № 1447 (пп. XV, XVI протоколу № 9 від 19.03.2008 р.);

– підготовка нових проектів законів «Про міліцію» та «Про службу в органах внутрішніх справ» (п. II протоколу № 16 від 04.06.2008 р.);

– виконання податковою міліцією ДПА України законодавчих актів України та проблеми законодавчого забезпечення її діяльності (з рішенням «вважати недоцільним внесення змін в чинне законодавство щодо перепідпорядкування органів податкової міліції

Міністерству внутрішніх справ чи Міністерству фінансів України до законодавчого врегулювання питання щодо реформування правоохоронної системи України») (протокол № 17 від 11.06.2008 р.); проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про загальну структуру і чисельність Міністерства внутрішніх справ України», реєстр. № 1383 (п. VI протоколу № 19 від 10.07.2008 р.);

– проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про міліцію», реєстр. № 2332; проект «Про внесення змін до деяких законів України (щодо погодження кандидатур на керівні посади у правоохоронних органах України)», реєстр. № 2681 (пп. I, II протоколу № 20 від 03.09.2008 р.);

– результати аудиту стану залучення та використання плати за послуги в МВС України (п. III протоколу № 21 від 04.09.2008 р.); затвердження Рекомендацій «круглого столу» з порядком денним: «Про стан законодавчого забезпечення органів внутрішніх справ України» від 10 вересня 2008 року (п. I протоколу засідання Комітету № 23 від 08.10.2008 р.); проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про міліцію» (щодо мови)», реєстр. № 2550 (п. VIII протоколу № 25 від 19.11.2008 р.);

– проект Закону України «Про службу правопорядку Міністерства внутрішніх справ України», реєстр. № 2470 на заміну; проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про міліцію» (щодо мови)», реєстр. № 2550 (пп. III, VIII протоколу засідань Комітету № 26 від 03.12.2008 р.);

– проект Закону України «Про службу правопорядку Міністерства внутрішніх справ України», реєстр. № 2470; включення до робочої групи по підготовці Концепції правового забезпечення реформування правоохоронних органів України народного депутата України – голови підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони Скибінецького О.М.

(пп. V, IX протоколу № 29 від 14.01.2009 р.)⁴.

Таким чином, можна визнати суттєвим розширення предмету відання Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності від «законодавство про прокуратуру, органи дізнання і слідства, органи внутрішніх справ» у Верховній Раді України четвертого скликання до «організації та діяльності органів прокуратури, органів внутрішніх справ, податкової міліції, інших правоохоронних органів» у Верховній Раді України п'ятогошостого скликань. А серед деяких інших, зміни предмету відання Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони за темою дослідження мали місце тільки у позначках їх пріоритетів від «законодавче забезпечення реформування і діяльності Збройних Сил України, військ Цивільної оборони та інших військових формувань, утворених відповідно до законів України» у Верховній Раді України четвертого скликання до «контролю над Воєнною організацією держави; військової служби, Збройних Сил України та їх реформування; військових формувань, утворених відповідно до законів України» у Верховній Раді України п'ятогошостого скликань.

3. Кабінет Міністрів України.

Згідно з Конституцією України Кабінет Міністрів України «здійснює заходи щодо забезпечення обороноздатності і національної безпеки України, митної справи» (п. 7 ст. 116) та «спрямовує і координує роботу міністерств (включаючи Міністерство внутрішніх справ України – І.З.), інших органів виконавчої влади» (п. 9 ст. 116). У сфері національної безпеки та обороноздатності за пп. 5 п. 1 ст. 20 Закону України «Про Кабінет Міністрів України», здійснює заходи щодо зміцнення національної безпеки України, розробляє та затверджує державні програми з цих

питань» [20].

Питаннями правоохоронної діяльності при Кабінеті Міністрів України займається відповідний урядовий комітет. У теперішній час це Комітет з питань правової політики, оборони та правоохоронної діяльності (розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.01.2008 р. № 195-р). До нього входить Перший віце-прем'єр-міністр України – голова Урядового комітету, Міністр внутрішніх справ України, Міністр Кабінету Міністрів України, Міністр оборони, Міністр юстиції, Міністр з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, Голова Адміністрації Держприкордонслужби, Перший заступник Міністра фінансів, Заступник Міністра економіки (відповідно до розподілу функціональних повноважень), Заступник Міністра Кабінету Міністрів України – начальник Управління правового забезпечення Секретаріату Кабінету Міністрів України.

Раніше цими ж питаннями займався Урядовий комітет з питань національної безпеки, оборони та правоохоронної діяльності (розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.03.2007 р. № 109-р). Слід зазначити, що перелік урядових комітетів, як і їх структура, не є сталим.

Щодо реформування системи МВС України, то базовою є чинна Постанова Кабінету Міністрів України «Про Концепцію розвитку системи Міністерства внутрішніх справ» від 24.04.1996 р. № 456 із змінами п. 15 за Постановою Кабінету Міністрів України «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких рішень Кабінету Міністрів України» від 27.12.2001 р. № 1758.

Окрім того, стосовно діяльності та реформування системи ОВС України в останні роки Кабінетом Міністрів України були розглянуті такі питання, як: Постанови «Про внесення змін до Положення про Державну автомобільну інспекцію Міністерства внутрішніх справ» від 28.05.2008 р. № 494; «Про внесення змін до Положення про Міністерс-

⁴ Станом на серпень 2009 р. на сайті Комітету останнім протоколом № 30 позначено засідання від 20.01.2009 р.

тво внутрішніх справ України» від 14.05.2008 р. № 450; «Про внесення змін до переліку об'єктів, що підлягають обов'язковій охороні підрозділами Державної служби охорони при Міністерстві внутрішніх справ за договорами» від 09.04.2008 р. № 321; «Про затвердження переліку посад, що можуть бути заміщені особами начальницького складу органів внутрішніх справ, податкової міліції, Державної кримінально-виконавчої служби в органах виконавчої влади, інших цивільних установах, та граничних спеціальних звань за цими посадами» від 05.03.2008 р. № 144; «Про вдосконалення мережі вищих навчальних закладів Міністерства внутрішніх справ» від 22.02.2008 р. № 77; «Про скорочення посад заступників Міністра внутрішніх справ України» від 24.12.2007 р. № 1404; «Про внесення змін до Положення про Державну автомобільну інспекцію Міністерства внутрішніх справ» від 18.07.2007 р. № 948; «Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися органами та підрозділами Міністерства внутрішніх справ» від 04.06.2007 р. № 795; «Питання контролю та забезпечення діяльності органів та підрозділів Міністерства внутрішніх справ» від 25.05.2007 р. № 774; «Про затвердження граничної чисельності працівників центрального апарату Міністерства внутрішніх справ» від 07.03.2007 р. № 418; «Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України» від 04.10.2006 р. № 1383; «Питання вищих навчальних закладів Міністерства внутрішніх справ» від 23.12.2005 р. № 1266; «Про визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України з питань діяльності вищих навчальних закладів Міністерства внутрішніх справ» 15.12.2005 р. № 1199; «Про внесення змін до Положення про Державну службу охорони при Міністерстві внутрішніх справ» 18.05.2005 р. № 363; «Про затвердження Положення про місцеву міліцію» від 10.08.2004 р. № 1013; а також Розпорядження «Про реорганізацію

Військового інституту внутрішніх військ Міністерства внутрішніх справ України» від 10.04.2006 р. № 198; «Питання забезпечення підрозділів органів внутрішніх справ автотранспортними засобами» 24.09.2005 р. № 409; «Про ліквідацію міжвідомчої комісії з питань перегляду Переліку особливо важливих об'єктів державної власності, що підлягають охороні та обороні внутрішніми військами МВС» від 14.09.2005 р. № 396 тощо.

Деякі питання щодо реформування системи МВС України вирішувались й за допомогою тих чи інших консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів, утворених Кабінетом Міністрів України. Це, наприклад, Міжвідомча комісія з питань перегляду Переліку особливо важливих об'єктів державної власності, що підлягають охороні та обороні внутрішніми військами МВС (розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.12.2004 р., № 896-р). А в склад Комісії з розроблення проекту концепції реформування системи органів Міністерства внутрішніх справ за Указом Президента України від 20.03.2008 р. № 245/2008 [12], наприклад, було включено заступника міністра Кабінету Міністрів України – начальника Управління правового забезпечення Секретаріату КМУ. Розробка проекту закону про органи внутрішніх справ та інші законопроекти, пов'язані з реформуванням органів внутрішніх справ передбачена пп.4 п.2 Плану заходів щодо реалізації Концепції реформування кримінальної юстиції України за Розпорядженням Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції реформування кримінальної юстиції України» від 27.08.2008 р. № 1153-р [21].

4. Рада національної безпеки і оборони України.

Рада національної безпеки і оборони України була створена на основі Ради національної безпеки та Ради оборони відповідно до ст.107 Конституції України («Рада національної безпеки і оборони України координує і контролює діяльність органів виконавчої

влади у сфері національної безпеки і оборони», «до складу Ради національної безпеки і оборони України за посадою входять... *Міністр внутрішніх справ України*) та Указу Президента України від 30.08.1996 р. № 772 як координаційний орган з питань національної безпеки і оборони при Президентові України. За Законом України «Про Раду національної безпеки і оборони України» від 05.03.1998 р. № 183/98-ВР, компетенцією РНБО України є: «визначення стратегічних національних інтересів України, концептуальних підходів та напрямів забезпечення національної безпеки і оборони...» (абз.2 п.1 ст.4); «удосконалення системи забезпечення національної безпеки та організації оборони, утворення, реорганізації та ліквідації органів виконавчої влади у цій сфері» (абз.4 п.1 ст.4) [22] та ін.

Питання реформування системи МВС України РНБО України переважно розглядає в загальному ракурсі реформування системи правоохоронних органів, і саме як результат діяльності Міністерства внутрішніх справ України або відповідних Міжвідомчих комісій РНБОУ.

Так, наприклад, 14.03.2005 р. Рада національної безпеки і оборони України розглядала питання реформування центральних органів виконавчої влади, де йшлося про те, «що реформування системи правоохоронних органів і військової організації держави буде винесено за межі загальної адміністративної реформи..., буде створено окрему комісію, яка «надзвичайно швидко» опрацює проекти реформування правоохоронних органів і військової організації держави, і внесе їх (проекти) на розгляд РНБОУ» [23]. 28.07.2005 р. на п'ятому засіданні Спільної робочої групи Україна-НАТО з питань воєнної реформи були представлені доповіді про хід і подальші плани реформування МВС та Держприкордонслужби України [24].

05.09.2005 р. на засіданні РНБОУ «визначено напрямок реформування Міністерства внутрішніх справ через розширення його ци-

вільних функцій та подальшого перетворення у цивільне міністерство, яке б займалося, за відповідними європейськими зразками, всіма напрямками внутрішньої політики, у перспективі аж до виконання функцій прикордонної служби». Очікується підписання Указу Президента із затвердженням «Концептуальних засад реформування системи правоохоронних органів України» [25].

Реформуванню правоохоронних органів було присвячене і засідання Ради національної безпеки і оборони України від 07.03.2006 р., де зазначалась «наявність глибоких системних проблем у правоохоронних органах України..., що реформування правоохоронних органів України обумовлено критичною необхідністю визначення Стратегії правоохоронної системи держави», відсутність контролю над правоохоронною системою, реформування якої «є одним з ключових чинників національної безпеки держави». Було «прийнято рішення про створення Національної служби розслідування та відокремлення функцій досудового слідства від СБУ і Генеральної прокуратури з подальшою передачею їх до Міністерства внутрішніх справ та про трансформацію Внутрішніх військ України в Національну гвардію [26].

Координацію зусиль над розробкою Національної антикорупційної стратегії та Плану дій щодо її виконання пропонувалося розглянути *в контексті реформування правоохоронних органів*⁵ як пріоритетне завдання Міжвідомчої комісії РНБОУ з комплексного вирішення проблем у сфері боротьби з корупцією, спеціально утвореної Указом Президента України 28.12.2005 р. № 1865/2005, в склад якої було включено Міністра МВС України.

⁵ Одне з пріоритетних завдань Міжвідомчої комісії РНБОУ з протидії корупції – координація зусиль над розробкою Національної антикорупційної стратегії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rainbow.gov.ua/news/366.htm>. – 20.01.2006.

5. Міністерство внутрішніх справ України.

МВС України за абз.2 п.1 Положення про Міністерство внутрішніх справ України, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 04.10.2006 р. № 1383 [8], «є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади з питань формування і реалізації державної політики у сфері захисту прав і свобод людини та громадянина, охорони громадського порядку, забезпечення громадської безпеки, захисту об'єктів права власності, інтересів суспільства і держави від протиправних посягань, безпеки дорожнього руху, протидії незаконній міграції»⁶. Це зобов'язує на належному рівні підтримувати службу та бойову готовність органів, підрозділів і служб у складі Міністерства, постійно удосконалювати структурну та функціональну організацію системи, а також «законодавство з питань, що належать до його компетенції» (абз.2 п.2), в тому числі, й шляхом реформування. Тим більш, що реформування системи МВС України є одним із елементів забезпечення національної безпеки держави.

У реформуванні власної системи МВС України приймає участь шляхом як залучення з боку керівництва держави до обговорення тих чи інших проблем із напрямку реформування, так і через висунення власних розробок і пропозицій, в тому числі, й в законодавчій галузі. Представників Міністерства (як правило, в ранзі заступників Міністра) обов'язково включають до складу кожної комісії, що створюється з проблем реформування та діяльності не тільки системи МВС України, але й інших правоохоронних органів держави, а професорсько-викладацький та науковий склад відомчих ВНЗ і НДІ залучають до підготовки, аналізу та обговорення висунутих законопроектів. Щодо останніх, то з 2006 року на сайті МВС України для

⁶ В редакції змін, внесених Постановою Кабінету Міністрів України від 29.07.2009 р. № 810.

широкого ознайомлення розміщуються розроблені законопроекти та проекти відомчих нормативних актів. Серед них, наприклад, проекти законів «Про органи внутрішніх справ України», «Про Національну службу розслідувань України», «Про профілактику правопорушень», «Про утворення Слідчого комітету МВС» та інші [27, с.220–225].

Можна також вважати, що центральний апарат МВС України у повній мірі застосовує щодо інтересів Міністерства прийняту в Україні практику формування кадрової політики в державі «в інтересах оборони держави та її безпеки» та «щодо боротьби з організованою злочинністю» в порядку відряджень (заміщень посад) залучення фахівців силових і правоохоронних структур, у тому числі, й офіцерів вищого керівного складу Міністерства, в державні органи, установи і організації (КРУ, Антимонопольний комітет України, Головдержслужба України, Координаційний комітет по боротьбі з корупцією і організованою злочинністю при Президенті України, Секретаріат Президента України, РНБО України тощо), а також шляхом виборів – і до Верховної Ради України та місцевих рад [28]. Це дозволяє МВС України через своїх представників більш оперативно та результативно проводити «зустрічну» політику, в тому числі, й з удосконалення механізму реформування.

МВС України шляхом постійної реорганізації внутрішньої структури знаходиться у стані пошуку оптимальних рішень побудови власної системи. Разом із тим, у цьому напрямку є ще багато недоліків і прогалин, що потребують свого виправлення, належного наукового обґрунтування та прийняття відповідальних заходів. Зокрема, це підвищення професіоналізму та морального стану працівників, розуміння сутності ОВС і МВС та їх місця в правоохоронній системі держави, побудова національної моделі поліцейської організації органів внутрішніх справ, нове бачення Концепції їх реформування тощо. Але через сьогоднішню загальнодержавну зага-

льмованість означеного процесу реформування, в цілому можна навіть припустити, що реформуванням власної системи МВС України займається, виходячи не стільки з реальної потреби до самовдосконалення, скільки із застережливого прагнення очолити процес, перевести його у бажане річище мінімізації певних реформаторських змін і збереження недоторканості звичної структури, та при цьому набути більших повноважень.

6. Місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування.

Слід визнати, що місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування в рамках забезпечення національної безпеки держави, не є основними суб'єктами забезпечення реформування системи ОВС України. Тим не менш, як зазначає Ю.С. Порхунова [29, с.47], «их роль определяется местом в системе народовластия, непосредственным участием в обеспечении национальной безопасности, а также взаимодействием с другими субъектами ее обеспечения, в том числе и с органами безопасности».

Одним із яскравих прикладів не тільки значення, але й реальної участі місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування в процесі реформування ОВС є підтримка на жаль незначного у часовому вимірі досвіду створення та існування місцевої міліції [30]. Місцеві органи влади за допомогою таких підрозділів тим самим мали змогу дійсно забезпечити громадський порядок та громадську безпеку на свої території.

7. Громадяни України та об'єднання громадян.

Участь громадськості в реформуванні ОВС здебільшого відбувається на ініціативних засадах шляхом подання листів, зауважень (в тому числі, й критичних), пропозицій та рекомендацій, висловлення громадської думки щодо перебігу реформування та діяльності системи ОВС України, організації відповідних громадських слухань з проблем реформування та участю в них, безпосеред-

ньою співпрацею з органами внутрішніх справ з тих чи інших питань, участю в круглих столах і конференціях. Наприклад, оприлюдненням науково обґрунтованих зауважень, пропозицій, рекомендацій та висновків з проблем і перебігу реформування системи МВС України, отриманих за результатами досліджень 2002-2009 років [31].

Таким чином, за аналогією з п.4.3 Стратегії національної безпеки України [6], можна визначити наступні *основні повноваження та компетенції розглянутих суб'єктів реформування системи ОВС України*:

- Президент України: здійснює керівництво процесом реформування системи ОВС України, вносить до Верховної Ради України для першочергового розгляду пов'язані з ним законопроекти;

- Верховна Рада України: формує законодавчу базу, спрямовану на реалізацію реформування системи ОВС України, здійснює відповідний парламентський контроль;

- Кабінет Міністрів України: забезпечує реалізацію реформування системи ОВС України, за мірою необхідності затверджує плани заходів на її виконання;

- Рада національної безпеки і оборони України: координує та контролює діяльність органів виконавчої влади з реалізації реформування системи ОВС України, вносить Президентові України пропозиції з його уточнення та ресурсного забезпечення;

- центральні органи виконавчої влади України, включаючи МВС України: в межах своїх повноважень забезпечують виконання завдань щодо реалізації реформування системи ОВС України;

- інші органи виконавчої влади, місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування: забезпечують вирішення питань, що стосуються реалізації реформування системи ОВС України, віднесених законодавством до їхньої компетенції.

- громадськість: висунення зауважень та пропозицій, участь в обговоренні питань реформування системи ОВС України.

Висновки.

1. До реформування системи ОВС України реальне відношення має обмежена кількість законодавчо позначених суб'єктів забезпечення національної безпеки України.
2. Ініціація більшістю таких суб'єктів заходів щодо реформування системи ОВС України характеризується як несистематична. Президент України не контролює виконання власного Указу від 20.03.2008 р. № 245/2008.
3. Регулярно проблемами реформування системи ОВС України займаються тільки Комітети Верховної Ради України та МВС України.
4. РНБО України питання реформування системи МВС України переважно розглядає в загальному ракурсі реформування системи правоохоронних органів, і саме тільки як результат діяльності Міністерства внутрішніх справ України або відповідних Міжвідомчих комісій РНБОУ. Фактична кількість таких цільових розглядів за період із 2001 року не перевищує п'яти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про основи національної безпеки України» : від 19.06.2003 р., № 964-IV // ВВР України. – 2003. – № 39. – Ст. 351.
2. Закон України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» : від 23.12.1993 р., № 3781-XII // ВВР України. – 1994. – № 11. – Ст. 50.
3. Зозуля І. В. Щодо доцільності особливого виділення пріоритетних напрямків у діяльності правоохоронних органів України / Зозуля Ігор Вікторович // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2008. – № 18. – С. 196–207.
4. Зозуля І. В. Щодо відповідності концепцій реформування правоохоронної системи держави принципам національної безпеки України / І. В. Зозуля // Форум права. – 2008. – № 2. – С. 131–151 [Електронний ресурс]. –

Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2008-2/08zivnbu.pdf>.

5. Кременовська І. В. Органи внутрішніх справ у системі забезпечення національної безпеки України в сфері боротьби з організованою злочинністю / І. В. Кременовська // Вісник Луганськ. держ. ун-ту внутр. справ. – 2007. – Спец. вип. № 2: Проблеми вдосконалення оперативно-розшукової діяльності органів внутрішніх справ у напрямку боротьби з організованою злочинністю. – Ч. 2. – С. 101–1209.
6. Указ Президента України «Про Стратегію національної безпеки України» : від 12.02.2007 р., № 105/2007 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 11. – Ст. 389.
7. Барчук В. Б. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини як суб'єкт забезпечення національної безпеки України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.02 «Конституційне право» / В. Б. Барчук ; Київськ. нац. ун-т внутр. справ. – К., 2006. – 21 с.
8. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України» : від 04.10.2006 р., № 1383 // Офіційний вісник України. – 2006. – № 40. – Ст. 2687.
9. Конституція України. – Х. : ТОВ «Одіссей», 2008. – 48 с.
10. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К. ; Ірпін'я : ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
11. Левицька М. Б. Теоретико-правові аспекти забезпечення національної безпеки органами внутрішніх справ України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права, історія політичних і правових вчень» / М. Б. Левицька ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – К., 2002. – 16 с.
12. Указ Президента України «Про заходи щодо реформування системи органів Міністерства внутрішніх справ України» : від 20.03.2008 р., № 245/2008 // Офіційний вісник

Президента України. – 2008. – № 8. – Ст. 405.

13. Зозуля О. І. Секретаріат Президента України: нормативно-правові засади організації та діяльності : монографія / О. І. Зозуля ; за ред. О. В. Марцеляка. – Х. : Харків юридичний, 2008. – 304 с.

14. Зозуля І. В. Про порядок і сутність процесу розробки проекту Концепції реформування системи МВС України / І. В. Зозуля // Вісник Харк. нац. ун-ту імені В.Н. Каразіна. – № 817. Сер.: Право. – 2008. – Вип. 1. – С. 130–136.

15. Народні депутати пропонують докорінно реформувати систему правоохоронних органів держави [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://komzakonpr.rada.gov.ua/komzakonpr/control/uk/publish/article?art_id=46843&cat_id=44731. – 18.02.2009.

16. Додаток «Предмети відання комітетів Верховної Ради України шостого скликання та Спеціальної контрольної комісії Верховної Ради України з питань приватизації» // Постанова Верховної Ради України «Про перелік, кількісний склад і предмети відання комітетів Верховної Ради України шостого скликання» : від 04.12.2007 р. № 4-VI // ВВР України. – 2007. – № 51. – Ст. 533.

17. Постанова Верховної Ради України «Про перелік комітетів Верховної Ради України четвертого скликання» : від 15.05.2002 р., № 7-IV // ВВР України. – 2002. – № 20. – Ст. 972.

18. Розпорядження Голови Верховної Ради України «Про предмети відання комітетів Верховної Ради України» : від 08.09.2003 р., № 867.

19. Історична довідка про Комітет Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності (п'яте скликання) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://komzakonpr.rada.gov.ua/komzakonpr/control/uk/publish/article?art_id=46304&cat_id=46303.

20. Закон України «Про Кабінет Міністрів України» : від 06.05.2008 р., № 279-VI // ВВР України. – 2008. – № 25. – Ст. 241.

21. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції реформування кримінальної юстиції України» : від 27.08.2008 р., № 1153-р.

22. Закон України «Про Раду національної безпеки і оборони України» : від 05.03.1998 р., № 183/98-ВР // ВВР України. – 1998. – № 35. – Ст. 237.

23. Петро Порошенко: «На засіданні Ради національної безпеки і оборони України було розглянуто питання реформування центральних органів виконавчої влади» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rainbow.gov.ua/news/194.html>. – 15.03.2005.

24. 28 липня 2005 року в Брюсселі відбулось п'яте засідання Спільної робочої групи Україна-НАТО з питань воєнної реформи (СРГ ВР) під спільним головуванням заступника Секретаря Ради національної безпеки і оборони України Сергія Пирожкова та помічника Генерального секретаря НАТО Дж. Колстона [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rainbow.gov.ua/news/259.htm>. – 28.07.2005.

25. Відбулось чергове засідання РНБОУ з питання реформування правоохоронних органів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rainbow.gov.ua/news/275.html>. – 07.09.2005.

26. Протягом 15 днів буде доопрацьовано Концептуальні засади реформування правоохоронних органів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rainbow.gov.ua/news/418.html>. – 09.03.2006.

27. Зозуля І. В. Теорія і практика реформування системи МВС України : монографія / І. В. Зозуля. – Х. : Харків юридичний, 2008. – 480 с.

28. Зозуля І. В. Оптимізація практики відряджень службовців силових структур до державних органів як складова реформування кадрової політики в Україні / І. В. Зозуля // Форум права. – 2007. – № 3. – С. 108–123

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2007-3/07zivkpu.pdf>.

29. Порхунова Ю. С. Правовой аспект совершенствования системы национальной безопасности на муниципальном уровне / Ю. С. Порхунова // Закон и право. – 2007. – № 11. – С. 47-50.

30. Зозуля І. В. Місцева міліція як об'єкт реформування в системі МВС України: до-

свід створення та занепаду / Зозуля І. В. // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. – 2008. – Вип. 11. – С. 133–138.

31. Зозуля І. В. Пропозиції з удосконалення реформування системи МВС України / І. В. Зозуля // Форум права. – 2009. – № 2. – С. 161–174 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2009-2/09zivurs.pdf>.

Зозуля І. В. Суб'єкти реформування системи органів внутрішніх справ України: склад і повноваження / І. В. Зозуля // Форум права. – 2009. – № 3. – С. 247–263 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2009-3/09zivcip.pdf>

Визначено перелік реальних суб'єктів реформування системи органів внутрішніх справ України та надана стисла характеристика їх участі у цьому процесі, заснована на компетенції та нормативно-правових повноваженнях.

Зозуля І.В. Субъекты реформирования системы органов внутренних дел Украины: состав и полномочия

Определен перечень реальных субъектов реформирования системы органов внутренних дел Украины и дана краткая характеристика их участия в этом процессе, основанная на компетенции и нормативно-правовых полномочиях.

Zozulja I.V. Subjects of Reforming of System of Law-Enforcement Bodies of Ukraine: Structure and Powers

The list of real subjects of reforming of system of law-enforcement bodies of Ukraine is defined and the short characteristic of their participation in this process, based on the competence and is standard-legal powers is given.